

Any XIII Núm. 469
ARTA 31 de Juliol de 1929

DEU I PATRIA

PREUS
Artà i comarca un any 4 pts.
A fora id 6 »
Extranger id 10 »

A LA PATRONA D'ARTÀ

LA MARE DE DEU DE S. SALVADOR

Quant m'en veng de la vila veinada
que de lluny descobresc el turó
jo us envii amb el cò una besada
Oh Verge estimada
de S. Salvadó.

Veis el poble estimat que us adora
baix de vos. humilment aplegat.
Dels seus valls sou Madona i Senyora
Divina Pastora
del petit remat.

I pujant amb piadosa cadencia
el putxet de verdura masell,
vos deman, oh, Senyora! llecencia,
per una audiència
dins vostre castell.

Si plorosa vos veim qualche dia
que pareix que us rossega un pesar,
es que veis el remat que es desvia.
Si es vostre alegria,
¿com no heu de plorar?

I me sent devant vos tan ditxosa
i vos trob tan formosa i gentil
repartint les mercès generosa
amb ma poderosa
dalt el camaril.

Avui sent Mare meua que exala
vostra festa la dolça sentor.
Artanencs ja guarneixen de gala
la devota escala
de S. Salvador.

Vostra faç par que hem diga amatenta
que veurem altra volta vos plau
ascoltant mes pregaries atenta
Fidel confidenta
qu'infundiu la pau.

I el dissapte mans fines i toves
cabelleres i mantes flotants,
vos vesteixen i rissen les coues
i penjen les joves
perles i brillants.

Si m'assalta el temor desiara
i a vos veng a contar mon dolor,
par que hem diga somrient vostra cara:
¿No sabs que som Mare
del teu Salvador?

I sou més bella que l'auba que trenca
i més dolça que bresca de mel
sou la rosa d'abril primerenca.
Gentil artanenca
ca-vostra és un cel.

Digau-l'hi a vostre fill Mare mia
quant vegeu que el ramat amb amor
us ofrena el seu cor aquell dia,
que sia, oh Maria!
lo seu Salvador.

CLARA

Calaratjada, Juliol 1929.

Un dels capítols mes importants de la cunicultura es el de la reproducció i a dins ell lo més interessant es lo que pertoca a la elecció de reproductors; tant el cunill mascle com la femella destinats a la reproducció, que siguin massa joves o vells ó massa magres o grassos donen molts mals resultats; l'estat millor es la compresa entre set mesos i quatre anys. Molts dels qui se dediquen a l'explotació del cunill tenguent les cunilles de casta petita o regular cerquen per cubrirles un mascle molt gros amb l'idea de tenir una generació de cunills d'un volum més gros lo qual es un perjui per ells perque ademes d'obtenir manco cria i de mala qualitat atenten contra sa salut i sa vida, tal vegada, de les mares. Una costum molt corrent a dins els petits cunicultors es la de posar el mascle i la femella junts el mateix dia del part, sense preveure lo que moltes vegades passa que la mare avorreix els fillets i pert la llet antes del temps oportú per desmamarlos; per no exposarse a n'aquets inconvenients lo millor es esperar an'els cinc o sis dies; els cunillets s'han de desmamar al manco a n'els vint i cinc dies les primeveres, i l'estiu i l'hivern a n'els trenta.

Com més petit es un organisme animal la circulació de la sang així com totes les altres funcions nutritives son més actives; tenen una superficie de contacte amb l'ambient proporcionalment més grossa

NOTES ZOOTÉCNiques

EL CUNILL

Lo que s'ha conseguit per mitja de la domesticació del cunill, es principalment, l'augment de grossaria, canvià de color, finura del pel i obtenir d'ell un nombre de crias més gros que del cunill de camp, i aixis veim, que mentre aquest fa tres o quatre ventrades cada any, el cunill doméctic en fa set o vuit i de doble nombre de fills.

FÀBRICA DE FIDEUS

i tota classe de pastes alimentícies

d'En

NICOLAU CARRIO DALMAU

Carré de Palma, n.º 48

Preus sens competència

com manco volum tenen i més quantitat de calor per Klg. de pes desprenen, per tant, podem fer la sigüent proporció: *l'aliment necessari per Klg. de pes es inversament proporcional a n'el pes total del animal*; així mentre un cavall de mitjana estatura necessita 5'15 gr. de carbó en 24 hores per 1 Kl. de pes, un cunill adult n'ha de menester 7'65 gr.; aquestes petites consideracions ens faran comprendre que l'alimentació ha de ser molt abundant i que els llocs a on se tenguen els cunills han de ser ben ventilats perquè puguen respirar una atmosfera pura i gens confinada ja que l'oxigen de l'aire es el primer element necessari per les combustions interorgàniques les quals son la font del calor necessari per la vida animal.

Ferem una divisió de les principals substàncies en que se poden alimentar els cunills baix del doble aspecte nutritiu i higiènic. En primer lloc classificarem aquestes substàncies en *medicinals, tòxiques i alimentícies* propiament dites, després a n'aquestes les subdividirem en aliments de primer i segon ordre.

Substàncies medicinals.—

Anís, Morduix, Opi, Carls, Centaures, Ginebró, Fenoll, Llorer, Camamil·la, Juvevert, Tomillo, Tarongi, Herbassana,

Substàncies tòxiques.—

Fulles de carxofera, Aulfaba, Llorer real, Lliri d'aigua i Ortigues.

Perjudicials a'n els cunillots joves.

Alfals tendre, Borratxa Fulles d'alsina, de mata, d'oliveira, de reure i totes les plantes molt oloroses i de fulles aspres.

Aliments, de Primera classe.

Fulles d'albarcoquer, d'ametler, Garroves, Fulles d'avel·laner, Grans de çivada tendre, Grans d'ordi tendre, Civada seque, Aglans, Fulles de cirerer, Cols, Curriola, Ensians, Fulles de morer, Mais, Fulles de Melicotoner, Fulles de rave, Segó, trebol, pampol i alfals sec.

Segona classe.

Alfals vert, Fulles de garrover, Clovelles d'amet-la verdes, Bledes, Canyes tendres, Dalies, Espinacs, Xitxeros, mote i clovelles, Canya de mais, Pomes verdes, Clovelles de molo; sindria i taronga, Verdolaga i Pestanagues.

R. N.

Programa de les festes de S. Salvador

Dia 5

A les 9 i mitja del matí, se farà la capta acostumada amb la banda de música i les xeremies.

A les 6 i mitja del capvespre, cunyes i altres jocs en la Plassa de la Constitució.

A les 8 i mitja, solemnes completes en la Parroquia.

A les 10 i mitja, revetla en el pati de S. Salvador amb música i xeremies, desparant-se un vistos castell de focs artificials de la casa Daniel Arnal.

Dia 6

A les 11, Ofici solemne a la Parroquia amb assistència del Magnífic Ajuntament. Predicarà el Rvt P. Francesc Fornés T. O. R. i

cantarà la missa el Chor de S. Salvador. Acabat l'ofici se farà l'acostumat refresc a la Sala.

A les 16 Corregudes en el cos amb els premis de costum.

A les 19. Completes solemnes a S. Salvador i després, el típic *Ball de la cisterna* en la plasseta de l'Oratori.

A les 22. Balls de pagés per les parelles que dirigeix el conegut professor Nicolau Valves, alternant amb balladors de aquesta vila i concert per la banda de música en la Plassa del Conquistador.

Dia 7

A les 11. Ofici solemne en l'Oratori de S. Salvador en el qual predicarà el Rvt P. Ginard Amorós T. O. R.

A les 18. Corregudes de cintes en bicicletes en el carrer de Rafel Blanes.

A les 21. Concert per la banda en la Plassa del Conquistador.

DE SON SERVERA

En el proxím mes d'agost la Congregació Mariana i St. Lluís Gonzaga d'aquesta població, qui amb tanta pompa i solemnitat celebrà el dia 30 de juny proxím passat la festa anyal dedicada als seus excelsos Patrons, realitzarà, si Deu vol, una excursió amb automovils l'itinerari de la qualserà: St Llorens d'es Cardesar, Manacor, Petra, Santa Marga ida, Muro, Sa Pobla, S'Albufera, Moll d'Alcudia, Alcudia, Mal Pas i al Santuari de Ntra. Sra. de la Victòria, devallant per Artá.

Son en nombre molt crescut els congregants inscrits, que acompanyarà el jove i actiu Vri. Sr. Bonnin qu'amb tanta de zel dirigeix tal Associació.

= Del Colomer Central Militar de Guadalajara s'han rebut a la Societat Colombofila Serverense coranta magnífics coloms per el millorament de les raças que cultiven el socis d'aquesta ufana societat. Foren conduïts per un soldat desde aquell punt, el qual feta l'entrega tornà parti.

Prova aixó l'estima que en els alts Centres de Castella es té a l'esplendida tasca desenvolupada p'els nostres colombofils, que en dos anys s'han posat al capdevant dels qui cultiven tan patriòtic sport a la nostra Illa.

Enhorabona.

= Pagada per la noble i piadosa família March de Son Corp, avui 28, a la Parroquia s'hi celebra solemne festa en honor de la Beata Catalina Thomàs L'Ofici amb Exposició Major i sermó pel Rt. D. Miquel Picornell.

Malalt.— S'hi troba desde unes tres setmanes ença, de febres tifoideas, si bé bastant millorat En Lluís Ballester de la Drogueria. Desitjam pronta i completa curació.

= Amb motiu de passar l'estiu amb sa família se troba entre nosaltres el Director de l'Escola Graduada de S. Juan, D Jusep Lliteras Massanet, que juntament amb el seu pare, arribaren la setmana pasada del Pirineu Aragones (Huesca) ahon acompanyaren la germana i filla, respectivament, Srta. Maria Lliteras per restablir-se en un Sanatori d'una bronquitis que sufri poc després d'haver concluit amb notes molt brillants els estudis del Magisteri.

Desitjam a la Sta. Lliteras una ràpida convalescència.

Defunció.— Antonia Servera (a) Xineteta de edat ja avançada. En pau descansi. Repiga sa família nostros condol.

REGISTRE

NAIXEMENTS

Dia 14.—Gabriel Carrió Estelrich de Nicolau (a) Fidevé i Catalina de S'on Calletes; dia 18.—Maria Mestre Ferrer d'en Tomás Orell i Bet Maria Vermeilla; dia 19.—Francisca Bernat Ginard, de Bartomeu i Francisca; dia 23.—Margalida Servera Torres d'en Jaume Rei i N' Antonia des Moresti vell; dia 25.—Antònia Ferrer Massanet, de N' Antoni Basté i Maria Maia; dia 28.—Juan Llanneras Esteva d'en Miquel Manyá i Antonia Xexa.

MORTS

Dia 29.—Rosa Forteza Forteza de 18 anys, de tuberculossi pulmonar.

MATRIMONIS

Dia 17.—En Juan Sansó Berga (a) Janeca amb na Catalina Ginard Carrió (a) Leva, fadrins; dia 18.—Pere Esteva Riera (a) Moleta amb na Maria Garau Muntaner (a) Reulla, fadrins.

DE CA NOSTRA

Les males lectures.—Segons tenim entés, son moltes les lectures dolentes que per medi d'entregas a 2 cts se posen en mans del jovent del nostre poble No volem creure que els que

Pronte anunciaré!

Miquel Roca Castell

ho fan, sapiguen el mal que, per guanyar unes miserables pessetes, van escampant per dins la nostra vila segurament no han pensat prou bé que la protecció de que gosen dins certes corporacions i cases particulars, mereix un tracte de més consideració i s'exposen a que les pessetes que no son miserables, se convertesquin en pols i mal humor.

Meteorologia.—Estam dins les caldes de l'estiu, aquestes setmanes, passades la calor ha estada insuportable registrant-se temperatures de 31° a l'ombra. **La novena de S Salvador.**—Continuen bastant concorregudes les funcions de novenari que els diumenges i festes al capvespre se celebren a l'Orotori. Predicà Mossen Borriás, vicari de Sa Colonia.

Museu.—Han ingresat en el museu sis rutlanes de bronzo, cinc varilles i anell també de bronzo dues braceroles espirals de ferro i un vas de terrissa procedents de la Cova de Son Bauzá d'Establiments. Una petita destral, una llansa, una escarpara, una bracerola i un fragment de llansa tot de bronzo procedents de Pina.

En la seció d'Historia Natural han ingressat, una gallineta d'aigua, donatiu de D. Lluís Garau de Capdepera i un fòssil del Puig den Mi, donatiu d'en Geroni Canet (a) Cantes

Benveneguts—Procedent de Porto Rico se troba a la nostra vila En Francesc Gaya (a) Monji acomodat comerciant establert a Ponce.

— De Sto Domingo ha arribat En Jaume Mayol i de Mendoza En Pere Pastor amb la seua esposa.

— Per ocupar el lloc que deixa En Juliá Soriano ha arribat l'oficial de telégrafos En Juan Vidal Amoros amb els seus tres fillets. Desitjam que la seua estada en la nostra vila li sigui agradable.

— Per passar l'estiu en aquesta vila se troben entre nosaltres els pares, i

gentils germanes del nostre amic el segretari de l'Ajuntament En Ferrau Moscardó.

— De l'Havana també ha arribat a contes de no tornar sen i sercar feina per aquí el nostre jove amic En Juan Fuster (a) Mosca.

— Hem tengut la satisfacció de saludar al nostre bon amic En Llorens Mas el qual ha arribat de Moulhuse per passar un parell de mesos entre nosaltres.

El passat dissapte dia 27 sortiren cap a Porto Cristo per incorporar-se a la Colonia Escolar, Provincial els nins Bartomeu Esteva de sa Cabaneta, Antoni Flaquer Amorós (a) Mangol i en Rafel Sureda Nicolau (a) Butigueta.

Comiat.—S'ha despedit de nosaltres i ens prega el despediguem desde aquestes columnes de totes aquelles persones amb les quals tenia amistat, però que el temps i les circumstancies impedeixen el fer ho, particularment el nostre bon amic En Juliá Soriano.

Fa 31 anys que en Soriano arribá amb la seua família a la nostra vila; ha treballat sempre a gust de tot hom i un temps tan llarg de residència forsosament ha de guardar inombribles records per ell i per nosaltres que ens veim privats de l'amic que sempre tenia materia per fer passar estones agradables. Va a Eivissa per estar al costat del seu germà i descansar.

Desitjam que en el seu nou estatge hi trobi la felicitat que desitja i si trobi a pler amb la seua esposa i filleta.

Morta.—Després d'una llarga malaltia sufrida amb resignació cristiana, ha entregat l'ànima a Deu la jove Na Rosa Forteza Forteza filla de D. Gabriel de ca'n Jusepet. A. C. S.

Rebi la seua mare, germanes, avi i demés família la nostra més sincera condolència.

Rafel Sastre (a) Vergé
PINTOR

Ofereix els seus servicis

Especialitat en automòvils

i carretons

reproduccions i retrats

C. de la Sombra-ARTA

PANADERIA MODERNA

DE

JUAN MATEMALES

Diariament elabora: pá, panets i pastes de totes classes.

BON SERVICI, NETEDAT I ECONOMIA

Carré del Sol, 2.

Artá

No descuideu de visitar la nostra casa

En ella hi trobareu tot lo necessari per satisfer el gust més refinat.

Xampany, vins, licors, conserves, dolços, chocolates, bombons, galletes, embutits, jamón, formatges,

:: fruites i hortolisses de totes classes ::

* barquillos i torrons. *

Se serveixen LUNCHS amb prontitut i perfecció

Gran Colmado L'ESPERANÇA

PLASSETA DEL MARXANDO, 3 :: ARTA

AGENCIA DE ARTA A PALMA
I VICEVERSA DE
ANTONI GILI (A) COMUNA

SERVICI DIARI EN PRONTITUT I ECONOMIA
DE PREUS

ENCARREGS A DOMICILI

Palma -- Banch de S'oli, 24

DIRECCIO: Artá--Can Comuna Centro

GRANJA BARCINO

PER TOTA CLASSE D'AVIRAM DE RAÇA
GUNIS, COLOMS, ALIMENTS ESPECIALS
PER POLLS, I Ponedores, INCUBADOREs,
ANELLES, PLANS I CONSULTES.
→) **CONSELL-MALLORCA** ←

ALMACENES MATONS

DE

RAFAEL FELIU BLANES

CALLE DE JAIME II n. 39 a 149

Palma de Mallorca

SASTRERIA PARA SEÑORA

Y CABALLERO

ARTICULOS Y NOVEDADES

PARA VESTIR DE TODAS CLASES

Panaderia "VICTORIA"

(ES FORN NOU)

SUCCESSOR

Bartomeu Esteva

A sa botiga hei trobareu sempre: pans, panets, galletes, bescuits, rollets, i tota clasa de pasticeria.

Se serveix a domicili.

Netedat, prontitut i economia

Carrer de Palma 3 bis. ARTA

Royal Fruit

Beguda exquisita, elaborada amb extracte de fruites. Provaule, és deliciosa.

GASSEUSES Y SIFONS

Fabricant:

M. MUNTANER FLAQUER,

representant del acreditat XAMPANY D'OR.

Fábrica i despaig:

PLASSETA DES MARXANDO. Artá

EN JAUME PICO

(A) ROTCHET

é una Agencia entre Artá, Palma i Capdepera i heiva cada dia.

Serveix amb prontitut i seguredat tota classe d'encàrregs.

Direcció a Palma: Harina 38. An es costat des Centro Farmacèutic.

Artá: Palma n.º 3.

Tienda Vicens

PRECIOS FIJOS Y MUY REDUCIDOS

EN

Tejidos y toda clase
Merceria de
Perfumeria comestibles

SE VENDEN MAQUINAS DE COSER

PFAFF E IMPERI

y toda clase de instrumentos

J. V. CALLE DE A BLANES 38

Automòvils de lloguer

DELS GERMANS

SARD (A) TERRES

A cada arribada de tren van a l Estació.

Tenen servici combinat amb el Ferrocarril.

Excursions a Ses Ceves, Calarratjada i demés punts de Mallorca a preus convenguts.

DIRIGIRSE:

Carré d'En Pitxol n.º 8.

Id Son Servera n.º 29

ARTÁ.

NAUMAN

MAQUINAS PARA

COSEK Y BORDAR

La Fábrica más grande de Máquinas para coser y bordar del continente.

(MARCA ALEMANA)

DEPOSITARIO EXCLUSIVO EN ARTA

CAN GANANSI